

วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาและมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในกฎหมายไทย กับอนุสัญญา ฯ และกฎหมายต่างประเทศ

ในบทนี้ผู้เขียนจะทำการวิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับความผิดในเรื่องการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญา ฯ และกฎหมายของสหรัฐอเมริกากับประเทศฝรั่งเศสเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบโดยใช้กฎหมายไทยเป็นหลักว่ามีส่วนใดที่สอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ และกับกฎหมายต่างประเทศบ้าง ส่วนใดที่ครอบคลุมไปไม่ถึง และกฎหมายของไทยหากจะนำเอามาปรับใช้กับความผิดฐานนี้แล้วครอบคลุมหรือไม่เพียงใด

4.1 วิเคราะห์ประเด็นการใช้กำลัง ช่มชู้ ให้สัญญา หรือประโยชน์ที่มิควรได้เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ ฯลฯ ตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก)

ประเด็นที่เกี่ยวกับอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) ในเรื่องการใช้กำลังทางกายภาพ การช่มชู้ การทำให้กลัว การให้สัญญา ยื่นข้อเสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มิควรได้เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ หรือเพื่อแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง

ประเด็นเกี่ยวกับ “ผู้กระทำความผิด” ตามประมวลกฎหมายอาญาไทยที่มีบทบัญญัติสอดคล้องกับความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในข้อ 23 (ก) แห่งอนุสัญญานี้ ทุกมาตราไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้ เพียงแต่ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ใด” เท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นใครก็ได้ เช่นเดียวกับอนุสัญญาข้อ 23 (ก) ซึ่งไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำไว้เป็นพิเศษ

การกระทำความผิดตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) จำกัดการกระทำเฉพาะ การใช้กำลังทางกายภาพ การช่มชู้ หรือทำให้กลัว ให้สัญญา เสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มิควรได้เท่านั้น ไม่รวมถึงการกระทำโดยใช้วิธีอื่น ๆ และการกระทำที่จะเป็นความผิดตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) นี้จะต้องกระทำลงโดยมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกแจงใจด้วยจึงจะเป็นความผิด ซึ่งตามกฎหมายของไทยหากจะวิเคราะห์บทบัญญัติต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาเปรียบเทียบกับอนุสัญญา ฯ และกฎหมายต่างประเทศแล้วเห็นว่ามิมีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับอนุสัญญาข้อ 23 (ก) ได้แก่

1. มาตรา 168 ซึ่งบัญญัติเอาผิดแก่ผู้เสียหาย หรือพยานที่ขัดขืนไม่มาตามคำบังคับซึ่งเรียกมาให้ถ้อยคำในฐานะพยาน อันเป็นความผิดที่มุ่งจะลงโทษเฉพาะผู้เสียหายหรือพยานที่ไม่มาตามหมายบังคับของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ส่วนกรณีที่จะเป็นความผิดตาม

ข้อ 23 (ก) นั้น คงต้องพิจารณาประกอบกับมาตรา 84 ในเรื่องของผู้ใช้ให้การกระทำความผิดซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย กำหนดหลักเกณฑ์การเป็นผู้ใช้คือ “การก่อ” ให้ผู้อื่นกระทำความผิดซึ่งทำได้หลายวิธี อาจจะทำโดยการ ใช้ การบังคับ ชูเชิญ จ้าง วาน หรือด้วยวิธีอื่นใด เมื่อพิจารณา มาตรา 168 ประกอบมาตรา 84 แล้วเห็นได้ว่าการใช้ให้ผู้อื่นขัดขืนไม่ไปให้ถ้อยคำตามมาตรานี้ เท่า กับการป้องกันไม่ให้มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม สอดคล้องกับข้อ 23 (ก) ใน ประเด็นที่เกี่ยวกับการกระทำโดยใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว ให้สัญญา หรือประโยชน์ ที่มีควรได้เพื่อแทรกแซงการให้การ ต่างกันตรงที่มาตรา 168 นั้น จะเป็นความผิดสำเร็จต่อเมื่อมีผล แห่งการกระทำเกิดขึ้น ส่วนอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) ผู้กระทำเพียงแต่มีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจูงใจ พิเศษก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศแล้วเห็นว่า องค์ ประกอบของกฎหมายสหรัฐอเมริกามาตรา 1512 มีความสอดคล้องกับมาตรา 168 ประกอบกับ มาตรา 84 เพราะเป็นการเอาผิดกับผู้ที่ทำให้ผู้อื่นไม่ได้เข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาคดี และสามารถ บังคับได้กว้างขวางกว่า เนื่องจากบัญญัติให้มีการกระทำหลายอย่าง เช่น การฆ่า การคุกคาม ขัด ขวาง ทำให้กลัว ช่มชู้ หลอกลวง การประวิง การทำให้เกิดผลกระทบ และชักจูงใจโดยทุจริต ซึ่งคำว่า “ชักจูงใจโดยทุจริต” นี้มีความหมายครอบคลุมถึงการกระทำทั้งหมดที่เป็นการกระทำให้ผู้เสียหาย หรือพยานขัดขืนไม่มาตามคำบังคับ ไม่ว่าจะด้วยการให้สัญญา ยื่นข้อเสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มีควร ได้ นอกจากนั้นการกระทำตามมาตรา 1512 ก็ต้องการเพียงมูลเหตุจูงใจเท่านั้น ซึ่งหากกระทำการดัง กล่าวลงไปเพื่อกีดกันมิให้ผู้ใดเข้าร่วมหรือเบิกความในการพิจารณาคดี หรือให้ถ้อยคำ ข่าวดสาร หรือ กีดกันมิให้มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายก็เป็นความผิดสำเร็จทันที แต่ตาม มาตรา 168 ต้องการเพียงเจตนาธรรมดาตั้งนั้นหากกระทำลงไปแล้วผลไม่เกิดย่อมต้องรับโทษเพียง สุณนพยายามกระทำความผิด เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายฝรั่งเศสแล้วเห็นว่าในมาตรา 434-4 เป็นการเอาผิดกับผู้กระทำการขัดขวางการค้นพบข้อเท็จจริง (Truth) ซึ่งผู้ที่แทรกแซงหรือขัดขวางไม่ให้ ผู้เสียหายและพยานมาปรากฏตัวต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ไม่มาตามหมายเรียก ก็ถือว่าเป็นการขัดขวาง การค้นพบข้อเท็จจริงด้วย

2: มาตรา 169 บัญญัติเอาโทษแก่ผู้ที่ขัดขืนคำบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้ส่ง หรือจัดการส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด หรือให้ถ้อยคำ ถ้าหาก พิจารณาประกอบมาตรา 84 เรื่อง “ผู้ใช้” แล้วจึงจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) ในประเด็นที่ว่าหาก “การก่อให้กระทำความผิด” ดังกล่าวเป็นการกระทำโดยใช้กำลังทางกาย ภาย ช่มชู้หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้แก่บุคคลอื่น ๆ เพื่อแทรกแซงการเสนอพยานหลักฐาน แต่ ประเด็นตามมาตรา 169 นี้ ยังไม่สอดคล้องกับข้อ 23 (ก) ทั้งหมด เพราะตามมาตรา 169 เป็นการขัด ขืนไม่ส่งเอกสาร หรือไม่มาให้ถ้อยคำเท่านั้น และเป็นความผิดที่ต้องการผลแห่งการกระทำ ส่วน กฎหมายของสหรัฐอเมริกามาตรา 1512 นั้น ใช้ถ้อยคำว่ากีดกันมิให้ผู้ใดเข้าร่วมในการให้ถ้อยคำ ข่าวดสาร

หรือการยื่นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี หรือกีดกันมิให้มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายด้วยการใช้กำลังหรือการทุจริตจึงเป็นการเอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้ผู้ต้นมิได้เข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาหรือให้ถ้อยคำ ซึ่งครอบคลุมมาตรา 169 ประกอบกับมาตรา 84 ในส่วนของกฎหมายประเทศฝรั่งเศสมาตรา 434-4 และมาตรา 434-15-1 ก็กำหนดให้เป็นความผิดเฉพาะผู้ที่ขัดขวางการค้นพบข้อเท็จจริง หรือผู้ที่ถูกหมายเรียกจากศาลแล้วไม่ไปเท่านั้นจึงจะเป็นความผิด ไม่รวมถึงหมายเรียกจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ จึงยังไม่สอดคล้องกับมาตรา 169 ของประเทศไทย และไม่ครอบคลุมถึงการข่มขู่ หรือสัญญา ฯ เพื่อจูงใจให้การเท็จตามอนุสัญญา ฯ ด้วย

3. มาตรา 170 เป็นความผิดสำหรับผู้ขัดขืนหมายเรียกหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความ หรือให้ส่งเอกสาร หรือเอกสารในการพิจารณาคดีเท่านั้น หากจะลงโทษผู้ที่ก่อหรือใช้ให้บุคคลดังกล่าวขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลเพื่อมาให้ถ้อยคำหรือมาเบิกความตามมาตรา นี้จะต้องนำบทบัญญัติในมาตรา 84 มาพิจารณาประกอบ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการก่อหรือใช้ให้ผู้อื่นขัดขืนหมายหรือคำสั่งศาลโดยใช้กำลัง หรือประโยชน์ที่มีควรได้ ดังในมาตรานี้มีความสอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) ในประเด็นที่ เป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นเพื่อแทรกแซงการให้การหรือการเสนอพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี แต่การที่จะเป็นความผิดตามมาตรา นี้ผู้ที่ถูกใช้นั้นจะต้องได้ขัดขืนไม่ไปให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารต่อศาล ดังนั้น หากใช้หรือก่อให้เกิดความผิดแล้วบุคคลดังกล่าวยังไปศาลเพื่อให้ถ้อยคำ หรือมีการส่งเอกสารตามคำสั่งศาลแล้ว ย่อมถือว่าความผิดตามที่ใช้นั้นไม่ได้กระทำลง ผู้ใช้ย่อมต้องรับโทษหนึ่งในสามของความผิดตามมาตรา นั้น ต่างจากข้อ 23 (ก) ที่อาศัยมูลเหตุจูงใจหรือเจตนาพิเศษ หากมีการใช้กำลังทางกายภาพ การข่มขู่ หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้แล้วก็เป็นความผิดสำเร็จทันที เพราะการกระทำความผิดตามข้อ 23 (ก) เป็นความผิดได้โดยไม่ต้องการผลของการกระทำ เช่นเดียวกับกฎหมายสหรัฐอเมริกาในมาตรา 1512 ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับการขัดขืนหมายหรือคำสั่งศาลให้มาให้ถ้อยคำหรือเบิกความ หรือส่งเอกสารในการพิจารณาคดีตามมาตรา 170 นั้น กฎหมายของสหรัฐอเมริกามาตรา 1512 ก็มีบัญญัติไว้โดยเอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกีดกันมิให้ผู้ใดเข้าร่วมในการเบิกความ หรือการยื่นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี หรือขัดขวางการมาศาลหรือมาเบิกความของพยานบุคคลอื่น ซึ่งนอกจากจะกระทำโดย "การใช้" ตามมาตรา 84 แล้วยังสามารถเป็นผู้ลงมือกระทำการฆ่า หรือทำร้ายตัวเองอีกด้วย เห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวนี้ครอบคลุมกว้างกว่ามาตรา 170 ประกอบมาตรา 84 สำหรับกฎหมายประเทศฝรั่งเศสเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้แก่ มาตรา 434-15-1 ซึ่งบัญญัติเป็นความผิดเมื่อผู้ที่เป็นพยานถูกหมายเรียกจากศาลแล้วปฏิเสธไม่มาปรากฏตัวต่อศาล ซึ่งหากจะให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) แล้ว ก็ต้องใช้หลักเรื่องผู้ใช้นำมาพิจารณาประกอบด้วย เช่นเดียวกันกับที่นำมาใช้ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาของไทยมาตรา 170

4. มาตรา 177 ความผิดฐานเบิกความเท็จหากจะให้สอดคล้องกับอนุสัญญาข้อ 23 (ก) จะต้องพิจารณาประกอบกับเรื่องผู้ใช้ การใช้ให้กระทำความผิดตามมาตรา 177 ได้แก่การก่อให้เกิดผู้อื่นเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล เพราะการก่อให้เกิดผู้อื่นเบิกความเท็จนี้สามารถกระทำได้หลายวิธี ซึ่งรวมถึงการกระทำตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา ๔ ข้อ 23 (ก) ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ใช้จะต้องรับผิดชอบต่องานนั้น จะต้องปรากฏว่าความผิดตามที่ถูกใช้นั้นได้กระทำลงไปเสียก่อน กล่าวคือ ผู้ถูกใช้จะต้องได้กระทำการเบิกความเท็จในการพิจารณาคดีดังกล่าวและความเท็จนั้นจะต้องเป็นข้อสำคัญในคดี แต่ถ้าหากผู้ถูกใช้ไม่กระทำการดังกล่าวหรือข้อความนั้นไม่ใช่ข้อสำคัญในคดีแล้ว ผู้ใช้ย่อมต้องรับโทษเพียงหนึ่งในสามของความผิดเท่านั้น นอกจากนี้ อนุสัญญา ๔ ข้อ 23 (ก) ไม่ได้จำกัดว่าการเบิกความหรือการให้ถ้อยคำในการพิจารณาคดีนั้นจะต้องเป็นข้อสำคัญในคดีหรือไม่ก็เป็นความผิด ต่างจากมาตรา 177 ประเด็นที่มีความแตกต่างจากข้อ 23 (ก) อีกประเด็นหนึ่งคือเจตนาในการกระทำความผิดซึ่งตามข้อ 23 (ก) นั้นต้องการเจตนาพิเศษในการกระทำความผิด และจะเป็นความผิดสำเร็จเมื่อได้มีการใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว ให้สัญญา หรือยื่นข้อเสนอมิควรรู้ได้ โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏความผิดตามที่ก่อหรือใช้ให้กระทำนั้นจะได้กระทำลงหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรา 177 กับกฎหมายของต่างประเทศแล้ว เห็นว่า ในประเด็นดังกล่าวนี้กฎหมายสหรัฐอเมริกามาตรา 1512 บัญญัติให้เป็นความผิดหากการกระทำดังกล่าวเป็นสาเหตุให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงคำให้การ ไม่ว่าจะเป็ข้อสำคัญในคดีหรือไม่ก็ตาม จึงมีความหมายกว้างกว่ามาตรา 177 ส่วนกฎหมายฝรั่งเศสมาตรา 434-13 และมาตรา 434-17 บัญญัติให้เป็นความผิดกรณีเบิกความเท็จในชั้นพิจารณาคดีของศาลในคดีอาญาและคดีส่วนแพ่ง จึงมีความสอดคล้องกับมาตรา 177 ของไทย แต่อย่างไรก็ตามข้อความในบทบัญญัติมาตรา 434-15 ที่ว่า “ให้คำมั่น ช่มชู้ ใช้ความรุนแรง หรือจูงใจให้บุคคลอื่นให้การเป็นเท็จ” มีความหมายสอดคล้องกับข้อ 23 (ก) และมาตรา 1512 เป็นอย่างมากและยังกำหนดให้ต้องรับผิดชอบ แม้จะไม่บรรลุผลก็ตาม ซึ่งได้บัญญัติถึงวิธีแห่งการกระทำละเอียดกว่ากฎหมายของไทย จึงมีความหมายกว้างกว่ามาตรา 177

5. มาตรา 179 บัญญัติให้เป็นความผิดกรณีผู้ใดทำพยานหลักฐานเป็นเท็จเพื่อให้พนักงานสอบสวนเชื่อว่ามีความผิดอาญาอย่างใดเกิดขึ้น หรือเชื่อว่าความผิดอาญาที่เกิดขึ้นร้ายแรงกว่าที่เป็นจริง เป็นความผิดที่ต้องมีเจตนาพิเศษคือเพื่อให้พนักงานสอบสวนเชื่อว่ามีการกระทำความผิดอย่างใดเกิดขึ้น อันเป็นการทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องรับโทษหรือผู้ต้องหาต้องรับโทษหนักขึ้น มาตรา 179 นี้ เป็นการกระทำในชั้นสืบสวนสอบสวนเท่านั้นไม่รวมถึงชั้นพิจารณาคดีในศาล การกระทำความผิดตามมาตรา 179 เช่น การชักชวนพยานหรือผู้ที่จะมาให้การเพื่อให้เปลี่ยนแปลงถ้อยคำให้ผิดไปจากความเป็นจริงอันทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ก็ถือว่าเป็นการทำพยานหลักฐานเท็จ คำว่า “ทำ” ในที่นี้ถือเป็นการสร้างหรือก่อให้เกิดพยานหลักฐานอันเป็นเท็จขึ้นมาซึ่งถ้าหากเป็น

พยานบุคคลแล้ว ก็คือ การทำให้พยานบุคคลเบิกความหรือให้การอันเป็นเท็จนั่นเอง ซึ่งอาจจะทำได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ การบังคับ หรือทำให้กลัว เพื่อให้เบิกความตามที่ผู้กระทำนั้นต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาข้อ 23 เพราะถือว่าการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการแทรกแซงการให้การหรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ส่วนประเด็นเรื่ององค์ประกอบภายในมาตรา 179 ก็เป็นความผิดที่ต้องการเจตนาพิเศษเช่นกัน ดังนั้นเมื่อทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จนั้นเสร็จ แม้ว่าจะยังไม่ทันแสดงต่อพนักงานสอบสวนก็เป็นความผิดสำเร็จแล้วเช่นเดียวกับอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) ที่เป็นความผิดสำเร็จทันทีที่มีการกระทำโดยใช้กำลังทางกายภาพ ข่มขู่ ฯลฯ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกามาตรา 1512 แล้ว พบว่าในมาตรานี้ใช้ถ้อยคำว่า เพื่อกีดกันมิให้บุคคลใด (จะเป็นพยานหรือไม่ก็ได้) เข้าร่วมในการให้ถ้อยคำหรือเป็นสาเหตุให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงคำให้การอันเป็นการกระทำต่อบุคคลหรือผู้ที่จะเป็นพยานเท่านั้น มิใช่กระทำต่อเอกสารหรือวัตถุด้วย จึงมีความครอบคลุมน้อยกว่ามาตรา 179 ส่วนในกฎหมายของฝรั่งเศสมีบัญญัติไว้ในมาตรา 434-11 ที่เอาผิดกับผู้ที่ไม่แสดงพยานหลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยรู้อยู่แล้วว่าบุคคลที่ถูกกักขังนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งมีการคุ้มครองสิทธิของผู้บริสุทธิ์มากกว่ามาตรา 179 และในมาตรา 434-15 ก็บัญญัติให้เป็นความผิดหากการกระทำดังกล่าวเป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นทำคำให้การหรือส่งเอกสารอันเป็นเท็จ จึงสอดคล้องกับมาตรา 179 ของกฎหมายไทย

6. มาตรา 180 และมาตรา 181 บัญญัติให้เป็นความผิดกรณีผู้นำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีซึ่งต้องเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญในคดีนั้นด้วย มาตรานี้มุ่งเอาผิดกับตัวผู้นำสืบและผู้แสดงพยานหลักฐานก็คือคู่ความหรือทนายความนั่นเอง ตัวอย่างเช่น การอ้างหรือนำสืบพยานบุคคลที่เป็นเท็จก็ถือว่ามีผิดตามมาตรานี้แล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 198-199/2528) และการแสดงพยานหลักฐานก็เป็นความผิดเมื่อได้นำส่งอ้างต่อศาล ส่วนจะให้เป็นพยานหลักฐานหรือไม่สำคัญ สำหรับประเด็นเรื่องการจ้างให้พยานเบิกความเท็จในชั้นพิจารณานี้ ถ้าตัวผู้ว่าจ้างไม่ใช่คู่ความหรือผู้นำสืบก็จะไม่มีความผิดตามมาตรา 180 นี้ แต่จะมีความผิดฐานใช้ให้พยานเบิกความเท็จตามมาตรา 177 ประกอบมาตรา 84 หากปรากฏว่าตัวความจ้างพยานให้เบิกความเท็จและตัวเองนำพยานเข้าสืบเองก็จะมีผิดตามมาตรานี้ การกระทำความผิดตามมาตรานี้กฎหมายต้องการเพียงเจตนาธรรมดาตามมาตรา 59 เท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นการกระทำที่ต้องการผลของการกระทำจึงจะถือว่าเป็นความผิดสำเร็จ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ามาตรานี้ค่อนข้างจะมีความเกี่ยวข้องกับอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) แต่ก็ยังครอบคลุมไปไม่ทั้งหมดเสียทีเดียว ยังมีจุดที่มีความแตกต่างกันอยู่บ้างกล่าวคือ การเสนอพยานหลักฐานตามข้อ 23 (ก) นั้นไม่ว่าจะเป็นข้อสำคัญในคดีหรือไม่ก็เป็นความผิดแล้ว และอีกประการหนึ่งตามข้อ 23 (ก) นี้เป็นความผิดที่ไม่ต้องการผลของการกระทำ หากแต่ผู้กระทำมีเจตนาเพื่อแทรกแซงกรณีดังกล่าวอันถือว่าเป็นเจตนาพิเศษก็เป็นความผิดตามมาตรานี้แล้ว ในกฎหมายของสหรัฐอเมริกามาตรา 1512 บัญญัติให้เป็น

ความผิดโดยใช้ถ้อยคำว่า “ทำให้เกิดผลกระทบต่อการเบิกความของบุคคลอื่น หรือเป็นสาเหตุให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงคำให้การ เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ” ซึ่งมาตรานี้ใช้บังคับในชั้นศาลด้วยแต่ใช้บังคับเฉพาะกรณีกระทำต่อบุคคลเท่านั้น จึงมีความครอบคลุมน้อยกว่าในมาตรา 180 และมาตรา 181 ที่ใช้กับพยานหลักฐานทุกชนิด สำหรับในส่วนของกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสก็มีบัญญัติเรื่องนี้ไว้ในมาตรา 434-4 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองการค้นหาค้นหาข้อเท็จจริงในศาล การขัดขวางไม่ให้ค้นพบข้อเท็จจริงหรือค้นพบพยานหลักฐาน หรือการพิพากษาลงโทษ หรือการทำให้เป็นเท็จซึ่งพยานหลักฐาน ก็รวมถึงการนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานเท็จด้วย และมาตรา 434-15 ซึ่งเป็นความผิดกรณีทำเอกสารหรือทำคำให้การอันเป็นเท็จ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 1512 ของสหรัฐอเมริกา และสอดคล้องกับมาตรา 180 และมาตรา 181 ของไทย

7. มาตรา 184 ความผิดเกี่ยวกับการบิดเบือนพยานหลักฐานในการกระทำความผิด อันเป็นการทำลายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งพยานหลักฐานเพื่อที่จะช่วยให้ผู้อื่นไม่ต้องรับโทษหรือให้รับโทษน้อยลง คำว่าพยานหลักฐานในมาตรานี้ไม่จำเป็นต้องถึงขั้นเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของศาล แม้จะเป็นเพียงพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนก็มีความผิดตามมาตรานี้แล้ว แต่อย่างน้อยต้องมีสภาพเป็น “พยานหลักฐาน” แล้ว จึงจะเป็นความผิดตามมาตรานี้การกระทำความผิดตามมาตรานี้สามารถทำได้หลายรูปแบบ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นครอบคลุมถึงการใช้กำลัง ช่มชู้ หรือให้สัญญาด้วย เช่น การเอาตัวพยานบุคคลไปหลบเสียที่อื่น การจ้างพยานให้เบิกความเท็จเพื่อช่วยจำเลย การจัดให้พยานไปเสียให้พ้นจากการที่จะมาเบิกความ ก็ถือว่าเป็นการทำลาย ซ่อนเร้นพยานหลักฐานเช่นกันแม้ว่าจะติดตามตัวมาได้ภายหลังก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จตามมาตรา 184 แล้ว เห็นได้ว่าบทบัญญัติในมาตรา 184 นี้มีความสอดคล้องกับอนุสัญญาข้อ 23 (ก) เป็นอย่างมาก ทั้งในส่วนของการกระทำที่ใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว หรือให้สัญญา ยื่นข้อเสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มิควรได้ เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ หรือแทรกแซงการให้การหรือการเสนอพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี หรือในส่วนของเจตนาพิเศษก็ตาม ถ้อยคำที่ปรากฏในมาตรา 184 ที่ว่า “เพื่อช่วยผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษหรือให้รับโทษน้อยลง” นั้น แสดงให้เห็นว่ามาตรานี้ผู้กระทำย่อมต้องมีมูลเหตุจูงใจเพื่อช่วยผู้อื่นจึงจะเป็นความผิด โดยไม่ต้องอาศัยผลของการกระทำว่าจำเลยจะได้รับลดโทษหรือไม่ต้องรับโทษหรือไม่ ดังนั้น การบิดเบือนพยานหลักฐานเพื่อช่วยตนเองก็จะเป็นความผิดนี้ ก็ถือว่าเป็นการแทรกแซงการให้การหรือการเสนอพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีตามข้อ 23 (ก) แล้ว และสามารถใช้บังคับได้เช่นเดียวกับมาตรา 184 คือต้องกระทำต่อสิ่งที่เป็น “พยานหลักฐาน” แล้วเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามก็ใช้บังคับได้มากกว่ามาตรา 184 ตรงที่ว่าตามข้อ 23 นี้ ไม่จำเป็นต้องกระทำเพื่อช่วยผู้อื่นแม้ทำเพื่อช่วยตนเองก็เป็นความผิด เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา มาตรา 1512 ซึ่งใช้คำว่า “เป็นสาเหตุให้บุคคลอื่นถอน ทำลาย ปิดบัง เปลี่ยนแปลงคำให้การ เอกสาร พยานวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมูลเหตุจูงใจนั้นไม่จำกัดเฉพาะว่ามีมูลเหตุจูงใจเพื่อช่วย

ให้ผู้อื่นไม่ต้องรับโทษเท่านั้น นอกจากนี้ยังสามารถใช้บังคับได้กับบุคคลซึ่งยังไม่อยู่ในฐานะเป็นพยานด้วย เพราะมาตรา 1512 ใช้คำว่าเป็นเหตุให้ “บุคคล” เปลี่ยนแปลงคำให้การ ดังนั้นจึงรวมถึงการกระทำต่อทุกคนไม่เฉพาะแต่ผู้ที่เป็นพยานแล้วเท่านั้น ในส่วนของกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสมีบัญญัติไว้ในมาตรา 434-4 เอาผิดสำหรับผู้กระทำการขัดขวางการค้นพบข้อเท็จจริง เช่น ปรับเปลี่ยนสถานที่เกิดเหตุ ทำลายเอกสาร หรือสิ่งของที่น่าจะทำให้ง่ายต่อการค้นพบการกระทำความผิด ซึ่งถือว่าเป็นการบิดเบือนพยานหลักฐานในการกระทำความผิดและในมาตรา 434-7 เป็นการเอาผิดกับการปิดบังซ่อนเร้นศพ อันเป็นการกระทำเพื่อช่วยผู้กระทำความผิดให้ไม่ต้องรับโทษหรือให้รับโทษน้อยลง จึงมีความสอดคล้องกับมาตรา 180 ของกฎหมายไทย

8. มาตรา 309 ความผิดต่อเสรีภาพและชื่อเสียง กำหนดให้เป็นความผิดเมื่อได้กระทำโดยข่มขืนใจผู้อื่น คำว่าข่มขืนใจผู้อื่นหมายถึงการบังคับให้ผู้อื่นกระทำการตามที่ผู้กระทำพึงประสงค์ ซึ่งการข่มขืนใจตามมาตรานี้สามารถทำได้สองวิธีได้แก่ ข่มขืนใจโดย 1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตราย หรือ 2) โดยใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งการข่มขืนใจโดยทำให้กลัวนี้รวมถึงการขู่เชิญว่าจะทำอันตรายหรือการข่มขู่โดยอาจใช้ท่าทาง การเขียน การพูดก็ได้ และการใช้กำลังประทุษร้าย ก็ถือเป็น การประทุษร้ายแก่ร่างกายหรือจิตใจของบุคคลไม่ว่าจะทำด้วยแรงกายภาพหรืออื่นใด ซึ่งมีความสอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทางกายภาพ การข่มขู่ การทำให้กลัว เพื่อแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดี แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีส่วนที่ไม่สอดคล้องกับข้อ 23 (ก) ในสองประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 309 จะต้องได้กระทำโดยการข่มขืนใจซึ่งเป็นการบังคับผู้อื่นให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายหรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายเท่านั้น ดังนั้นการทำโดยวิธีอื่นที่ไม่ถือว่าเป็นการข่มขืนใจหรือการใช้กำลังประทุษร้าย เช่น การจ้าง การให้ประโยชน์ที่มีควรได้ การให้สัญญา หรือยื่นข้อเสนอ บทบัญญัติตามมาตรานี้ ก็ครอบคลุมไปไม่ถึง ต่างจากอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) ซึ่งแม้จะกระทำด้วยการให้สัญญา หรือยื่นข้อเสนอ หรือประโยชน์ที่มีควรได้ ก็เป็นความผิดแล้ว ประเด็นที่สอง การกระทำความผิดตามมาตรา 309 นี้ ผู้กระทำความผิดต้องกระทำไปโดยมีเจตนาให้ผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการหรือไม่กระทำการนั้น หรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ซึ่งเป็นเจตนาธรรมดาตามมาตรา 59 จึงต้องเกิดผลแห่งการกระทำนั้นด้วย จึงจะเป็นความผิด ถ้าผลไม่เกิดก็ต้องรับผิดเพียงฐานพยายามกระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษสองในสามเท่านั้น แต่การกระทำความผิดตามข้อ 23 (ก) เป็นความผิดที่ต้องการเพียงมูลเหตุจงใจหรือเจตนาพิเศษเท่านั้นจึงไม่ต้องการผลของการกระทำ กล่าวคือ หากมีการใช้กำลังบังคับ หรือให้สัญญา ฯลฯ เพื่อจงใจให้การเท็จหรือแทรกแซงการให้การหรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีก็เป็นความผิดสำเร็จ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศแล้ว กฎหมายของสหรัฐอเมริกามีการใช้คำว่า ชักจูงโดยทุจริต ซึ่ง มีความหมายกว้างสามารถกระทำได้หลายวิธีรวมถึงการจ้าง หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้ด้วย และในมาตรา 434-15 ของกฎหมายประเทศฝรั่งเศสมีการใช้ถ้อยคำที่ว่า

การให้คำมั่น เสนอ การบังคับ ช่มชู้ หรือใช้ความรุนแรง การวางแผน หรือใช้อุบายเพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ หรือส่งเอกสารอันเป็นเท็จ จึงเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศฝรั่งเศสและกฎหมายสหรัฐอเมริกา มีความครอบคลุมในส่วนของอนุสัญญาฯ ข้อ 23 (ก) มากกว่าในมาตรา 309 ของกฎหมายไทย

9. มาตรา 310 บัญญัติเป็นความผิดกรณีผู้ใดหวังเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลอื่นให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย การหวังเหนี่ยวหมายถึงการให้ผู้อื่นอยู่ตรงจุดนั้น รังเอาไว้ไม่ให้ไปตรงจุดอื่น ส่วนการกักขังก็หมายความว่าขังไว้ในที่จำกัด ความผิดฐานทำให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในการเคลื่อนไหวตามมาตรา 310 นี้ ไม่ได้จำกัดวิธีการกระทำไว้ ดังนั้น การหวังเหนี่ยวหรือกักขังดังกล่าวอาจกระทำโดยการใช้อำนาจทางกายภาพเหนี่ยวรั้ง การมัดไว้ การขับรถพาไปด้วยความเร็วสูงทำให้กลัว การให้สัญญา หรือประโยชน์ที่มีควรได้เพื่อเหนี่ยวรั้งให้อยู่ การบังคับให้ไปด้วยกัน หรือการข่มขู่บังคับก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ข้อ 23 (ก) ในประเด็นที่ว่าเป็นการใช้อำนาจทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว หรือหากเป็นการใช้อุบายหลอกลวงโดยให้สัญญาเพื่อให้ผู้อื่นนั่งคอยอยู่กับที่โดยเจตนาที่จะเหนี่ยวรั้งไว้ก็เป็นความผิดตามมาตรา 310 เช่นกัน และถือเป็นความผิดตามข้อ 23 (ก) ด้วยในประเด็นที่เกี่ยวกับการให้สัญญา หรือยื่นข้อเสนอ หรือประโยชน์ที่มีควรได้ ส่วนองค์ประกอบภายในในเรื่องของเจตนา นั้น ในการกระทำความผิดตามมาตรา 310 จะต้องมีความผิดของการกระทำเกิดขึ้นจึงจะเป็นความผิดสำเร็จต่างจากข้อ 23 (ก) ที่ต้องการเพียงมูลเหตุจูงใจหรือเจตนาพิเศษเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามมาตรา 310 และตามอนุสัญญาฯ ข้อ 23 (ก) นี้ไม่ได้บัญญัติให้เอาผิดกับการกระทำที่ไม่เป็นการหวังเหนี่ยวหรือกักขัง เช่น การจอดรถยนต์ขวางประตูทางออกไม่ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดนำรถยนต์ออกไปจากบ้าน เพราะถือว่าบุคคลดังกล่าวไม่ได้ถูกทำให้ปราศจากเสรีภาพแต่อย่างใดเพียงแต่ขัดขวางไม่ให้นำรถออกไปเท่านั้น การกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา 310 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1908/2518) และก็ไม่ใช่ความผิดตามข้อ 23 (ก) ด้วยเพราะไม่เป็นการข่มขู่หรือการใช้อำนาจ หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้ ซึ่งกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่าหากการกระทำดังกล่าวได้กระทำไปโดยมีเจตนาเพื่อประวิง หรือทำให้เกิดความล่าช้า แก่พยานหรือผู้เสียหายไม่ให้ไปศาลหรือไปเบิกความในการพิจารณาคดีได้ทันตามกำหนดเวลาไม่ว่าจะเป็นพยานสำคัญหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้หากเป็นกฎหมายของสหรัฐอเมริกาจะพบว่า ในมาตรา 1512 ได้กำหนดให้เป็นความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเมื่อได้กระทำการขัดขวางไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ ทำร้าย หรือประวิง โดยมีเจตนาเพื่อกีดกันมิให้บุคคลใดเข้าร่วมหรือเบิกความในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลก็เป็นความผิดสำเร็จทันที แม้การกระทำดังกล่าวจะไม่บรรลุผลก็ตาม จึงเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติของสหรัฐอเมริกาบางเรื่องก็ครอบคลุมเกินกว่าพันธกรณีของอนุสัญญาฯ หรือของกฎหมายไทย และเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสแล้วเห็นว่าในมาตรา 434-4 เอาผิดกับผู้กระทำการใด ๆ เพื่อขัดขวางการค้นพบข้อเท็จจริงและมาตรา 434-5 เอาผิดกับการขู่เชิญเพื่อไม่ให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับมาตรา 310 แต่อยู่นอกกรอบอนุสัญญาฯ

ตารางเปรียบเทียบการกระทำความผิดตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก)

กฎหมายไทย	อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก)	สหรัฐอเมริกา มาตรา 1512	ประเทศฝรั่งเศส
<p>การไม่มาตามคำ บังคับ มาตรา 168 เอา ผิดเฉพาะกับผู้เสียหาย และพยานที่ไม่มาตาม หมายบังคับ มิได้เอา ผิดกับตัว “ผู้ใช้” เป็น ความผิดที่ต้องการผล</p>	<p>เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้ เกิดการการแทรกแซง การให้การ หรือแทรก แซงการเสนอพยาน หลักฐาน เป็นความผิด ที่ไม่ต้องการผล</p>	<p>เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการขัดขืนหมาย บังคับ ซึ่งเป็นการไม่ให้ มีการติดต่อสื่อสารกับ เจ้าหน้าที่ เป็นความ ผิดที่ไม่ต้องการผล</p>	<p>มาตรา 434-4 เอา ผิดกรณีขัดขวางการ ค้นพบข้อเท็จจริง ซึ่งได้ แก่ ผู้ที่ไม่มาตามคำ บังคับ และผู้ที่ทำให้ เกิดการขัดขืนคำบังคับ ด้วย</p>
<p>มาตรา 169 เอา ผิดกับผู้ขัดขืนไม่ส่ง เอกสาร หรือไม่มาให้ ถ้อยคำ มิได้เอาผิดกับ ตัว “ผู้ใช้”</p>	<p>เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้ เกิดการขัดขืนเท่านั้น และจำกัดการกระทำ เฉพาะใช้กำลังทางกาย ภาพ การทำให้กลัว ยื่น ข้อเสนอ หรือประโยชน์ ที่มีควรได้</p>	<p>เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดการขัดขืนหมาย บังคับ รวมถึงการ กระทำเพื่อจงใจให้ให้ การเท็จด้วย และรวม ถึง “ชักจูงใจโดยทุจริต” ด้วย</p>	<p>มาตรา 434-4เอาผิด กับผู้ขัดขืนไม่ส่ง เอกสาร หรือไม่มาให้ ถ้อยคำ และผู้ที่ทำให้ เกิดการกระทำดังกล่าว ด้วย และมาตรา 434- 15-1 เอาผิดเฉพาะผู้ ที่เป็นพยานในชั้นศาลซึ่ง ถูกเรียกแล้วไม่มา</p>
<p>มาตรา 170 เอาผิดกับ ผู้ที่ขัดขืนหมายหรือคำ สั่งศาล และเป็นความ ผิดที่ต้องการผล</p>	<p>เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้ เกิดการขัดขืน และเป็น ความผิดที่ไม่ต้องการ ผล</p>	<p>เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดการขัดขืนหมายหรือ คำสั่ง ซึ่งบุคคลดังกล่าว สามารถกระทำโดยการ ใช้ผู้อื่นให้กระทำความ ผิด หรือลงมือกระทำผิด ด้วยตนเองก็ได้</p>	<p>มาตรา 434-15-1เอา ผิดกับพยานที่ไม่มา ปรากฏตัวต่อศาล คล้ายกับกรณีของไทย</p>

กฎหมายไทย	อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก)	สหรัฐอเมริกา มาตรา 1512	ประเทศฝรั่งเศส
<p>การเบิกความเท็จ มาตรา 177 จะเป็น ความผิดต้องเป็นข้อ สำคัญในคดี เป็นความ ผิดที่ต้องการผล</p>	<p>ความเท็จไม่จำ ต้องเป็นข้อสำคัญใน คดี และเป็นความผิดที่ ไม่ต้องการผล</p>	<p>ใช้ถ้อยคำว่า “เป็น สาเหตุให้เปลี่ยนแปลง คำให้การ” ดังนั้น ไม่ว่า จะเป็นข้อสำคัญในคดี หรือไม่ก็ตามก็เป็น ความผิด</p>	<p>มาตรา 434-15 เอาผิดกับผู้ที่ทำให้คำมั่น ใช้รุนแรงเพื่อจูงใจให้ บุคคลอื่นให้การเท็จ โดยต้องรับผิดแม้ไม่ บรรลุผลก็ตาม ส่วน มาตรา 434-43 และ 434-17 เอาผิดกับผู้ เบิกความเท็จในคดี แพ่งและคดีอาญา</p>
<p>การทำพยานหลัก ฐานเท็จ มาตรา 179 ไม่รวมถึงชั้นศาล เมื่อ ใช้คำว่า “ทำ” ซึ่งอันมี ความหมายกว้างจึง สามารถทำได้หลายวิธี และต้องการเจตนา พิเศษ</p>	<p>ใช้กับการดำเนินคดี ในทุกชั้นตอน และ เป็นความผิดที่ไม่ ต้องการผล</p>	<p>เอาผิดเฉพาะการ ทำพยานบุคคลเท็จเท่า นั้น ไม่รวมถึงการทำ พยานเอกสารหรือ พยานวัตถุอันเป็นเท็จ ด้วย</p>	<p>มาตรา 434-15 เอาผิดกับผู้ที่ทำให้ บุคคลอื่นทำคำให้การ หรือส่งเอกสารอันเป็น เท็จ และมาตรา 434- 11 เอาผิดกับผู้ที่ไม่ แสดงพยานหลักฐาน ว่าผู้ถูกกักขังเป็นผู้ บริสุทธิ์</p>
<p>มาตรา 180 และ 181 เอาผิดกับผู้ “นำสืบหรือ แสดง” พยานหลักฐาน คือ ตัวความและทนาย และใช้บังคับกับพยาน หลักฐานทุกชนิด แต่ต้อง หลักฐานนั้นต้องเป็น พยานหลักฐานในข้อ สำคัญ</p>	<p>เอาผิดกับต่อผู้ก่อให้เกิดการ แทรกแซง พยานหลักฐาน และ พยานหลักฐานนั้นไม่ จำเป็นต้องเป็นพยานหลัก ฐานในข้อสำคัญ อีกทั้ง ไม่ต้องการผลแห่งการ กระทำด้วย</p>	<p>ใช้บังคับเฉพาะการ นำสืบพยานบุคคลอัน เป็นเท็จเท่านั้น ไม่รวม พยานเอกสารและ พยานวัตถุ และไม่ต้อง เป็นพยานสำคัญในคดี</p>	<p>มาตรา 434-4 และ 434-15 เป็นความผิด กรณีการขัดขวางไม่ให้ ค้นพบข้อเท็จจริง หรือ พยานหลักฐาน จึงรวม ถึงการนำสืบหรือแสดง พยานหลักฐานเท็จ ด้วย</p>

กฎหมายไทย	อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก)	สหรัฐอเมริกา มาตรา 1512	ประเทศฝรั่งเศส
<p>มาตรา 184 เป็นความผิดกรณีทำลายพยานหลักฐานเพื่อช่วยผู้อื่นมิให้ต้องถูกลงโทษ ต้องเป็นการทำลายสิ่งที่เป็นพยานหลักฐาน" เท่านั้น และต้องกระทำเพื่อช่วยผู้อื่นมิใช่ตัวเอง</p>	<p>เป็นการทำลายสิ่งที่เป็นพยานหลักฐานเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการกระทำเพื่อช่วยตนเองหรือผู้อื่นก็ตาม</p>	<p>เอาผิดกับการกระทำต่อ "บุคคล" เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงคำให้การ แม้บุคคลดังกล่าวจะยังไม่อยู่ในฐานะเป็นพยานแล้วฐานก็ตาม และกระทำเพื่อช่วยเหลือตนเองก็เป็นความผิด</p>	<p>เป็นความผิดกรณีการขัดขวางไม่ให้ค้นพบข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐาน จึงสามารถกระทำได้มากกว่าการทำลายหลักฐานเพื่อช่วยผู้กระทำความผิด</p>
<p>มาตรา 309 เอาผิดกับการใช้กำลัง หรือทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่รวมถึงการให้สินบน และเป็นความผิดที่ต้องการผล</p>	<p>นอกจากจะเอาผิดกับการใช้กำลังแล้วยังรวมถึงการยื่นข้อเสนอหรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้ด้วย และเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล</p>	<p>เอาผิดกับการใช้กำลัง หลอกหลวง หรือ"ชักจูงใจโดยทุจริต" จึงรวมถึงการจ้าง การให้ประโยชน์ที่มีควรได้</p>	<p>มาตรา 434-15 นอกจากจะเอาผิดกับการบังคับแล้วยังบัญญัติให้เอาผิดกับให้คำมั่น เสนอให้ การใช้อุบาย เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จด้วย</p>
<p>มาตรา 310 ต้องทำโดยหวังเหนี่ยวหรือกักขังอันเป็นการทำให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ไม่รวมการประวิงให้ล่าช้า และเป็นความผิดที่ต้องการผล</p>	<p>นอกจากกระทำโดยการกักขังแล้วยังรวมถึงการยื่นข้อเสนอหรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้ด้วย และไม่ต้องการผล</p>	<p>เอาผิดกับการขัดขวาง การใช้กำลัง ช่มชู้ ซึ่งรวมถึงการกักขังหวังเหนี่ยว หรือการประวิงให้ล่าช้า และเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล</p>	<p>มาตรา 434-4 เอาผิดกับการขัดขวางการค้นพบข้อเท็จจริง ซึ่งรวมถึง การใช้อุบายและหวังเหนี่ยวกักขัง นอกจากนั้นมาตรา 434-5 ยังรวมถึง การขู่เชิญไม่ให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ด้วย</p>

4.2 วิเคราะห์ประเด็นการใช้กำลังทางกายภาพ การข่มขู่ การทำให้กลัวเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่งานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ๔ ข้อ 23 (ข)

1. มาตรา 138 กำหนดให้เป็นความผิดกรณีต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการต่อสู้นั้นทำได้หลายวิธี เช่น การใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ส่วนการขัดขวางนั้นก็หมายถึงการทำโดยวิธีต่าง ๆ ให้ เกิดอุปสรรคแก่การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ซึ่งเจ้าพนักงานในมาตรานี้นอกจากจะหมายถึงเจ้าพนักงานในฝ่ายบริหารแล้วยังรวมถึงข้าราชการตุลาการด้วย ดังนั้น เจ้าพนักงานตามมาตรา 138 จึงเทียบได้กับเจ้าหน้าที่งานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ส่วนในประเด็นของการกระทำ ตามมาตรานี้ นอกจากจะครอบคลุมถึงวิธีการกระทำตามอนุสัญญา ๔ ข้อ 23 (ข) แล้ว ยังบัญญัติให้มีการคุ้มครองผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยจึงคุ้มครองบุคคลกว้างกว่าข้อ 23 (ข) เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่าในมาตรา 1501 บัญญัติเอาความผิดกับผู้ขัดขวางเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้รับมอบอำนาจให้กระทำการส่งหมาย มาตรา 1503 เอาผิดกับการกระทำโดยทุจริต ทำร้าย ข่มขู่ หรือมีหนังสือข่มขู่ หรือด้วยวิธีการสื่อสารอย่างอื่นอันเป็นการข่มขู่เจ้าหน้าที่ หรือลูกขุน ผู้พิพากษา หรือทำลายทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวด้วยเหตุที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งใช้บังคับทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา แต่อย่างไรก็ตามคดีจะต้องอยู่ระหว่างการพิจารณาคืออย่างน้อยจะต้องได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว และในมาตรา 1505 ความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางการดำเนินคดีซึ่งในวรรคสองของมาตราดังกล่าวเอาผิดกับผู้ทุจริต ข่มขู่ ใช้กำลัง มีเจตหมายข่มขู่ ขัดขวาง ประวิง การปฏิบัติตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมาตรานี้นอกจากจะใช้กับการดำเนินคดีในชั้นศาลแล้วยังใช้กับชั้นสอบสวนหรือชั้นค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วย ส่วนมาตรา 1511 เป็นความผิดฐานสมคบกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในกฎหมายสหรัฐอเมริกาแล้ว เห็นว่า นอกจากจะครอบคลุมข้อ 23 (ข) แล้ว คำว่า "การขู่เข็ญหรือการข่มขู่" ยังเทียบได้กับการต่อสู้อัดขวางตามมาตรา 138 ด้วย ในส่วนกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสไม่ว่าจะเป็นมาตรา 433-3 เป็นความผิดฐานขัดขวางโดยใช้ความรุนแรงเข้าต่อด้านบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ก็เทียบได้กับเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 138 มาตรา 433-10 การยุยงส่งเสริมโดยตรงเพื่อให้เกิดการขัดขวางไม่ว่าจะด้วยการใช้คำพูด รูปภาพ หรือลายลักษณ์อักษร ก็ถือว่าเป็นการขัดขวางตามมาตรา 138 ด้วย มาตรา 433-12 ใช้คำว่า "การแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่" ด้วยการกระทำอย่างใด ๆ ก็ล้วนแต่สอดคล้องกับมาตรา 138 ทั้งสิ้นหรือในมาตรา 434-8 ที่ใช้คำว่า การขู่เข็ญหรือข่มขู่ ก็เทียบได้กับการต่อสู้อัดขวางตามมาตรา 138 ด้วย แต่บุคคลที่มาตรา 434-8 คุ้มครองนี้มีมากกว่ามาตรา 138 เพราะรวมถึง "ทนายความ" ด้วย และในมาตรา 434-27

2. มาตรา 139 ความผิดกรณีข่มขืนใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำว่าใช้กำลังทางกายภาพ ข่มขู่ หรือทำให้กลัว เพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข) แต่ก็ยังไม่สอดคล้องเสียทีเดียวเนื่องจาก ข้อ 23 (ข) ใช้ถ้อยคำว่า “หรือทำให้กลัว” ซึ่งนอกจากจะกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายแล้วยังกระทำได้อีกหลายวิธีจึงมีความหมายกว้างกว่ามาตรา 139 และเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศแล้วพบว่า ในสหรัฐอเมริกา มีมาตราที่เกี่ยวข้องได้แก่ มาตรา 1505 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้เป็นความผิดเมื่อกระทำโดยทุจริต ข่มขู่ ใช้กำลัง” เพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภายใต้กระบวนการของหน่วยงานของรัฐในชั้นสอบสวน และมาตรา 1509 ความผิดเมื่อได้ข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้คำตัดสินหรือคำสั่งศาล เห็นได้ว่าทั้งสองมาตราดังกล่าวบัญญัติไว้กว้างกว่ามาตรา 139 เพราะใช้คำว่า “โดยทุจริต¹ หรือใช้กำลังบังคับ” ซึ่งกระทำได้หลายวิธีครอบคลุมถึงการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายตามมาตรา 139 ด้วยแล้ว และองค์ประกอบตามมาตรา 139 เป็นความผิดเฉพาะข่มขืนใจให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น ในขณะที่อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข) เป็นความผิดเมื่อมีการใช้กำลังบังคับไม่ว่าจะเป็นการบังคับให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม ส่วนในกฎหมายประเทศฝรั่งเศสได้บัญญัติไว้ในมาตรา 433-3 ซึ่งเอาผิดกับการข่มขู่ว่าจะทำอันตรายต่อเจ้าพนักงานโดยไม่จำเป็นต้องมีการกระทำลงจริง ๆ แต่หากได้มีการกระทำลงจริง ๆ ก็ต้องรับโทษหนักขึ้น จึงใช้บังคับได้กว้างกว่ามาตรา 139 และบุคคลที่มาตรา 433-3 คุ้มครองนี้ก็รวมถึงทนายความ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย ศาลการหรือเจ้าหน้าที่เรือนจำด้วย นอกจากนั้นมาตรา 433-3 ยังเอาผิดกับผู้ข่มขู่กับเจ้าพนักงานดังกล่าวเพื่อให้ได้รับความสะดวกจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว นั้น หรือให้บุคคลดังกล่าวนั้นใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ว่าจะมีอยู่จริงหรือไม่ไปในทางที่มีชอบด้วย ดังนั้นมาตรา 433-3 นี้ จึงมีขอบเขตคุ้มครองและมีการคุ้มครองมากกว่ามาตรา 139 นอกจากนั้นในมาตรา 434-8 เป็นความผิดกรณีขู่เข็ญข่มขู่ ผู้พิพากษา ลูกขุน เจ้าหน้าที่ของศาล ทนายความ โดยตั้งใจที่จะให้เกิดอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับมาตรา 139 แต่ต่างกันตรงที่ว่ามาตรา 139 ใช้คำว่าเจ้าพนักงานซึ่งมีหมายควมรวมถึงเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมและเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายด้วยแต่ไม่รวมถึงทนายความ ในขณะที่มาตรา 434-8 คุ้มครองรวมถึงผู้ที่เป็นทนายความด้วย และการขู่เข็ญหรือการข่มขู่ตามมาตรา 434-8 นั้นก็ไม่ต้องกระทำจนถึงขั้นที่เป็นการใช้

¹ ทุจริต หมายความว่า การกระทำที่มีจุดประสงค์อันไม่สมควร มีอิทธิพลเหนือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเพื่อให้มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น รวมถึงการให้การเท็จ หรือการให้การอันนำไปสู่ความเข้าใจผิด หรือปกปิด ปิดบัง แก้ไข ทำลาย เอกสาร ข้อมูลอื่น ๆ

กำลังทางกายภาพตามมาตรา 138 ด้วย เพียงแต่การขู่เข็ญ หรือข่มขู่ ดังกล่าวมีผลทำให้เกิดอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวก็เพียงพอแล้ว

3. มาตรา 140 เป็นบทบัญญัติเพิ่มเติมโทษของมาตรา 138 และ 139 ซึ่งเป็นการร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป หรือโดยใช้อาวุธ เช่น ร่วมกันโอบกอดเจ้าพนักงานเอาไว้และแยงเอาตัวผู้ต้องหาหนีไป (ฎีกาที่ 3243/2528) และตามอนุสัญญา ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อปราบปรามองค์กรอาชญากรรมอันเป็นการกระทำที่มีผู้ร่วมกระทำความผิดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป หากมีการกระทำที่เป็น การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมตามข้อ 23 (ข) ก็เป็นความผิดเช่นกัน ดังนั้นจึงมีลักษณะสอดคล้องกัน เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศสก็มีบัญญัติไว้เช่นกันในมาตรา 433-6 ความผิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงเข้าขัดขวางบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นความผิดที่ต้องรับโทษจำคุก 6 เดือน หรือหากเป็นการขัดขวางโดยกลุ่มบุคคลก็ต้องรับโทษจำคุก 1 ปี ตามมาตรา 433-6 และตามมาตรา 433-7 บัญญัติให้ต้องรับโทษหนักขึ้นเมื่อได้กระทำโดยมีอาวุธหรือโดยกลุ่มบุคคลที่มีอาวุธ อีกทั้งในกฎหมายของสหรัฐอเมริกามาตรา 1511 เป็นความผิดฐานสมคบกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายของรัฐหรือของท้องถิ่น เป็นการขัดขวางการการบังคับตามกฎหมายอาญาโดยมีเจตนาช่วยเหลือธุรกิจการพนันที่ผิดกฎหมาย โดยผู้กระทำความผิดอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาในมาตรา 1511 หรือกฎหมายประเทศฝรั่งเศสมาตรา 433-6 และ 433-7 ก็มีลักษณะสอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ และกฎหมายของไทยมาตรา 140 ทั้งสิ้น

4. มาตรา 167 การให้สินบนหรือทรัพย์สินแก่เจ้าพนักงานเพื่อจูงใจให้กระทำ ไม่กระทำการใดหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ เป็นการเอาผิดกับการให้สินบนเจ้าพนักงาน ซึ่งไม่จำเป็นต้องถึงขั้นใช้กำลังทางกายภาพ ข่มขู่ หรือทำให้กลัว เหมือนอย่างในอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข) เมื่อเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาแล้วเห็นว่า มาตรา 1510 ก็บัญญัติให้เป็นความผิดเมื่อมีการให้หรือพยายามให้สินบนเพื่อทำให้เกิดการขัดขวางหรือกีดกันการให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่สอบสวนคดีอาญา เกี่ยวกับการกระทำความผิด อันเป็นลักษณะหนึ่งของการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ในส่วนประเทศฝรั่งเศสมีบัญญัติไว้ในมาตรา 433-1 ความผิดที่เป็นการเสนอให้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งขอเสนอ การให้สัญญา หรือรางวัล เพื่อชักจูงใจบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการ ให้ดำเนินการหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือให้ได้รับความสะดวกจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว หรือให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจไปในทางที่มิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติอันเป็นการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และในมาตรา 434-9 ซึ่งบัญญัติให้เป็นความผิดกรณี ผู้พิพากษา

อัยการ เจ้าหน้าที่ของศาล ร้องขอ หรือยอมรับประโยชน์จากบุคคลภายนอกเพื่อเป็นการตอบแทน สำหรับการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และยังเอาผิดกับบุคคลที่ยินยอมให้ตามที่เจ้าพนักงาน เรียก หรือได้เตรียมการที่จะเสนอให้ต่าง ๆ หรือรางวัล เพื่อให้ได้มาซึ่งการปฏิบัติหรือละเว้นการ ปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว เห็นได้ว่าในมาตรา 434-9 เอาผิดกับทั้งตัวเจ้าหน้าที่ผู้เรียกและ บุคคลที่ให้หรือเตรียมจะให้ ดังนั้นในมาตรา 434-9 และกฎหมายไทยมาตรา 167 จึงไม่อยู่ในความ หมายของอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข) แต่อาจถือได้ว่าเป็นความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมที่ อยู่นอกกรอบอนุสัญญา ฯ ก็ได้

5. มาตรา 198 ความผิดฐานขัดขวางการพิจารณาคดีของศาล ประกอบด้วย (1) การดู หมิ่นผู้พิพากษาในการพิจารณาคดีของศาล และ (2) การขัดขวางการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งการกระทำตามข้อ (2) นั้น หมายถึงการกระทำใด ๆ อันเป็นการทำให้ศาลไม่สามารถ พิจารณาหรือพิพากษาคดีได้โดยเรียบร้อย ซึ่งอาจทำในศาลหรือนอกศาลก็ได้ และไม่จำกัดวิธีการขัด ขวางจึงอาจกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายก็ได้ จึงสอดคล้องกับข้อ 23 (ข) หากมีการกระทำโดยใช้ กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว แต่ถ้าหากเป็นการกระทำในลักษณะอื่น ๆ เช่น การเอากลอง มาตีให้เกิดเสียงดังในนอกศาลจะเป็นความผิดตามมาตรา 198 แต่ไม่ถือเป็นความผิดตามอนุสัญญา ข้อ 23 (ข)² และมาตรา 198 เป็นการกระทำที่ต้องการเจตนาธรรมดาและจำกัดเฉพาะการพิจารณา พิจารณาคดีของศาลเท่านั้น ในขณะที่ข้อ 23 (ข) เอาผิดกับผู้แทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้า พนักงานในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย และผู้กระทำการ กระทบไปโดยมีเจตนาพิเศษจึงจะเป็นความผิด เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายสหรัฐอเมริกาแล้วเห็นว่า มีความครอบคลุมมากกว่ามาตรา 198 เพราะในมาตรา 1503 นอกจากจะเอาผิดกับการช่มชู้หรือทำ ร้ายผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ศาล เพื่อให้เกิดอิทธิพล หรือการขัดขวางการบริหารความยุติธรรมที่ เหมาะสมแล้ว ยังรวมถึงการทำให้เสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวด้วย ส่วนมาตรา 1509 ความผิดฐานขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้คำสั่งหรือคำตัดสินของศาลซึ่งผู้กระทำจะต้องรับโทษ ต่อเมื่อปรากฏว่าารู้ถึงการมีอยู่ของคำสั่งศาลและได้กระทำการดังกล่าวลงไปโดยมีเจตนาที่จะขัด ขวางหรือก่อวุ่นกระบวนการยุติธรรม ก็ถือว่าเป็นการแทรกแซงการดำเนินกระบวนการพิจารณา พิจารณาคดีของศาลเช่นกัน ส่วนในมาตรา 1507 เป็นความผิดสำหรับการขัดขวางหรือเดินประท้วง ในหรือใกล้บริเวณที่ทำการของศาล ที่อยู่ของพยานหรือเจ้าหน้าที่ศาล หรือทำให้เกิดเสียงดังก็เป็น ความผิดตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา และเป็นความผิดตามมาตรา 198 ด้วย แต่จะไม่ใช่ความผิด

² สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด “ร่างรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนา กฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1)” หน้า 223

ตามข้อ 23 (ข) ในขณะที่กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสมาตรา 434-8 ก็บัญญัติให้เป็นความผิดเมื่อมีการขู่เชิญ ช่มชู้ ผู้พิพากษา หรือทำให้เกิดอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี และมาตรา 434- 24 บัญญัติเป็นความผิดเมื่อได้กระทำการดูหมิ่นโดยใช้ท่าทาง ถ้อยคำ ช่มชู้ การเขียนเอกสาร หรือภาพวาดต่อผู้พิพากษา และยังคงคุ้มครองรวมไปถึงการกระทำการดังกล่าวนี้ต่อพนักงานอัยการ ลูกขุน และเจ้าหน้าที่ของศาลด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับกฎหมายไทยแล้วจะเห็นว่ากฎหมายของประเทศฝรั่งเศสมีการบัญญัติถึงรูปแบบของการกระทำจำกัดเฉพาะการขู่เชิญ การช่มชู้ หรือการดูหมิ่นโดยใช้ถ้อยคำ ท่าทาง ช่มชู้ หรือเขียนเป็นเอกสารหรือภาพวาดเท่านั้น ในขณะที่มาตรา 198 ใช้คำว่า “ดูหมิ่นศาลหรือขัดขวางการพิจารณาพิพากษา” โดยไม่จำกัดวิธีแห่งการกระทำจึงสามารถกระทำได้มากกว่าตามกฎหมายฝรั่งเศส แต่สำหรับประเภทของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองนั้น ตามกฎหมายของฝรั่งเศสครอบคลุมถึงพนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ศาล อนุญาโตตุลาการ ล่าม ผู้เชี่ยวชาญ และทนายความ จึงกว้างกว่ามาตรา 198 ของไทย

ตารางเปรียบเทียบการกระทำความผิดตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข)

กฎหมายไทย	อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข)	สหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส
มาตรา 139 การต่อสู้อัดขวางต้องกระทำโดยการใช้อำนาจหรือขู่เชิญว่าจะใช้อำนาจประทุษร้าย ผู้ถูกกระทำคือเจ้าพนักงานได้แก่เจ้าพนักงานฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ และรวมถึงผู้ต้องช่วยเจ้าพนักงานด้วย	ข้อ 23 เป็นความผิดเมื่อได้ใช้อำนาจทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว เพื่อแทรกแซงเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเท่านั้น	มาตรา 1501 และ 1503 เหาผิดเมื่อกระทำต่อผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้รับมอบอำนาจ วิธีการกระทำ ได้แก่ ทำร้าย ช่มชู้ มีจดหมายข่มชู้ หรือการใช้วิธีทุจริตอื่น	มาตรา 433-3 เหาผิดกับผู้ที่ใช้ความรุนแรงเข้าต่อต้านเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย และรวมถึงทนายความด้วย และมาตรา 433-10 บังคับใช้ครอบคลุมไปถึงกับการยุยงให้มีการขัดขวางด้วย

กฎหมายไทย	อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข)	สหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส
<p>มาตรา 139 การข่มขืนใจเจ้าพนักงานต้องกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย และทำเพื่อให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และเป็นความผิดที่ต้องการผล</p>	<p>การทำให้เจ้าพนักงานเกิดความกลัว ก็เป็นความผิดแล้ว และเป็นความผิดแม้การบังคับนั้นจะเป็นการบังคับให้เจ้าพนักงานปฏิบัติตามหน้าที่โดยชอบก็ตาม และเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล</p>	<p>มาตร 1505 และมาตรา 1509 ให้อ้อย คำว่า "โดยทุจริตหรือใช้กำลัง" ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี และรวมถึงการใช้กำลังทางกายภาพ หรือการใช้กำลังประทุษร้ายด้วย</p>	<p>มาตรา 433-3 เอาผิดแก่ผู้ที่ข่มขู่โดยไม่จำเป็น ต้องมีการกระทำลงจริงๆ และมาตรา 434-8 เป็นความผิดกรณีขู่เชิญข่มขู่ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ศาล ทนายความ เพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่</p>
<p>มาตรา 140 บัญญัติเพิ่มเติมโทษ กรณีร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่สามคนขึ้นไป</p>	<p>ใช้บังคับกับการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีการกระทำตั้งแต่สามคนขึ้นไป</p>	<p>มาตรา 1511 เป็นความผิดฐานสมคบกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ หรือของท้องถิ่น</p>	<p>มาตรา 433-6 และ 433-7 บัญญัติให้ต้องรับโทษหนักขึ้นถ้ากระทำโดยกลุ่มบุคคล หรือโดยมีอาวุธ</p>
<p>มาตรา 167 การให้สินบนหรือทรัพย์สินแก่เจ้าพนักงานเพื่อจูงใจให้กระทำ หรือไม่กระทำการใด หรือประวิง การกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ กฎหมายไทย</p>	<p>เอาผิดเฉพาะการใช้กำลังทางกายภาพ ข่มขู่ หรือทำให้กลัวเท่านั้น ไม่รวมการให้ประโยชน์ที่สมควรได้ หรือการให้สินบน</p>	<p>มาตรา 1510 เป็นความผิดเมื่อมีการให้หรือพยายามให้สินบน เพื่อกีดขวางการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่</p>	<p>มาตรา 433-1 เป็นความผิด กรณี ขอเสนอ หรือให้รางวัล เพื่อให้ดำเนินการ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการได้รับความสะดวกจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว</p>

กฎหมายไทย	อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข)	สหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส
มาตรา 198 ความผิดฐานขัดขวางการพิจารณาคดีของศาล มาตรการนี้คุ้มครองเฉพาะกรณีกระทำต่อศาลเท่านั้น และไม่จำกัดวิธีแห่งการกระทำ เช่น เอากลองมาตีบริเวณศาล เป็นความผิดที่ต้องการผล	คุ้มครองเจ้าหน้าที่งานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ ผู้ บัง คับ ใช้ กฎหมาย แต่จะเป็นความผิดต่อเมื่อจะต้องถึงขั้นใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว และเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล	มาตรา 1507 เอาผิดรวมถึงการเดินประท้วงหรือทำให้เกิดเสียงดังโกลัหรือในบริเวณศาลหรือที่อยู่ของพยานหรือเจ้าหน้าที่ศาลด้วย	มาตรา 434-8 ความผิดกรณีช่มชู้ ข่มขู่ ผู้พิพากษา หรือทำให้เกิดอิทธิพลต่อการพิจารณาคดี และมาตรา 434-24 เป็นความผิดเมื่อดูหมิ่นโดยใช้ท่าทาง ถ้อยคำหรือภาพวาดต่อผู้พิพากษา รวมตลอดถึงอัยการและเจ้าหน้าที่ศาลด้วย

4.3 วิเคราะห์เจ้าหน้าที่งานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย ลักษณะ 2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง และลักษณะ 3 ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ได้กล่าวถึงเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม ได้แก่ บุคคล 5 จำพวก คือ ศาลหรือพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี (ปัจจุบันไม่มีแล้ว) พนักงานสอบสวน และเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา โดยบทบัญญัติบางมาตราก็จะกล่าวถึงบุคคลบางประเภทเท่านั้น การใช้บังคับแก่บุคคลเหล่านี้ก็จะใช้เฉพาะบุคคลประเภทที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมเหล่านี้โดยปรกติแล้วย่อมมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามลักษณะของประมวลกฎหมายอาญา เพราะได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายโดยชอบ ให้ปฏิบัติราชการ เช่น ศาล หรือเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ.2521 พนักงานอัยการก็ได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 เป็นต้น ซึ่งถือเป็นเจ้าพนักงานภายใต้บังคับของบทบัญญัติลักษณะ 2 ของประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วนั้น เจ้าพนักงานใน

งานยุติธรรมยังรวมถึงเจ้าพนักงานฝ่ายบริหารด้วย คือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองที่มีกฎหมายแต่งตั้ง และกำหนดอำนาจหน้าที่ในการยุติธรรมนั่นเอง เช่น ปลัดอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วเจ้าหน้าที่ในการยุติธรรมอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นองค์กรสุดท้ายที่มีหน้าที่บังคับโทษให้เป็นไปตามคำพิพากษาก็คือเจ้าพนักงานเรือนจำตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ก็ถือเป็นเจ้าหน้าที่ในงานยุติธรรมเช่นกัน ดังนั้น เจ้าหน้าที่งานยุติธรรมตามกฎหมายไทย จึงหมายความรวมทั้งเจ้าพนักงานฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการด้วย อันได้แก่ ผู้พิพากษา หรือพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวน และเจ้าหน้าที่เรือนจำ

เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ในประเทศไทย หมายถึง เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย อันได้แก่ เจ้าพนักงานที่ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้มีอำนาจหน้าที่ในการนำกฎหมายที่มีโทษทางอาญาหรือกฎหมายพิเศษดังกล่าวนั้นมาบังคับใช้ อันจะทำให้กฎหมายนั้นมีสภาพบังคับและมีความศักดิ์สิทธิ์ เช่นตามกฎหมายหรือพระราชบัญญัติต่าง ๆ นั้นอาจจะระบุให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินั้น ๆ ก็ได้ หรืออาจจะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานราชการต่าง ๆ เป็นผู้รับผิดชอบบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนนั้นด้วย เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้อำนาจรัฐมนตรีแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้และในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้กรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 12) หรือในพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 ก็ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจสืบสวนสอบสวนได้ในภาวะคับขันต่อการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ส่วนใหญ่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตามที่กฎหมายอาญาหรือกฎหมายพิเศษได้ให้อำนาจไว้เหล่านั้นมักจะถูกระบุให้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาหรือให้มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาหรือกฎหมายพิเศษฉบับนั้นจะมีกฎหมายให้อำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานอื่นไว้โดยเฉพาะอยู่แล้วก็ไม่ตัดอำนาจของพนักงานตำรวจที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด เนื่องจากว่าข้าราชการตำรวจถือเป็น “เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายอาญาทุกฉบับในเบื้องต้น” การบังคับใช้กฎหมายของตำรวจจึงสามารถกระทำได้ในทันทีเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยเกิดขึ้น

ดังนั้นในประเทศไทย เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามอนุสัญญา ฯ โดยพิจารณาถึงฐานความผิดที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมถึงแล้วพบว่าได้แก่เจ้าพนักงานเหล่านี้ คือ ผู้พิพากษา หรือพนักงานในตำแหน่งตุลาการ

พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวน เจ้าหน้าที่เรือนจำ พนักงานตำรวจ และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมถึง เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามคำว่า “เจ้าพนักงานในการยุติธรรมและเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย” ตามกฎหมายของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายพิเศษอื่น ก็ยังมีความหมายแคบกว่าอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข) ที่ใช้คำว่า “เจ้าหน้าที่งานยุติธรรมหรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย” (Official duties by a justice or law enforcement official) อันมีหมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในงานยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างในศาล องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ และผู้ได้รับการแต่งตั้งด้วย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศสแล้วพบว่าในมาตราที่นำมาปรับใช้ได้กับอนุสัญญา ฯ มีการบัญญัติถึงคุ้มครองผู้ที่ปฏิบัติราชการในหน้าที่ของกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดที่อนุสัญญา ฯ นี้ครอบคลุมถึงด้วยเช่นกัน โดยบทบัญญัติในกฎหมายของสหรัฐอเมริกามาตรา 1501 ใช้คำว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา 1503 ใช้คำว่า เจ้าหน้าที่ของศาล และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง มาตรา 1505 ใช้คำว่า หน่วยงานของรัฐ และคณะกรรมการที่ตั้งโดยสภาองเกรส มาตรา 1510 ใช้คำว่าเจ้าหน้าที่สอบสวน คดีอาญา และมาตรา 1512 กับมาตรา 1513 ใช้คำว่า เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย³ ซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกาสามารถตีความเพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ได้ทุกประเภทเพราะใช้คำที่มีความหมายกว้างเช่นใช้คำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ศาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ” จึงสามารถใช้ได้ครอบคลุมมากกว่ากฎหมายไทย ส่วนในกฎหมายประเทศฝรั่งเศสมาตรา 433-3 ระบุตัวเจ้าพนักงานผู้ที่ได้รับการคุ้มครองได้แก่ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ลูกขุน ทนายความ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย หรือเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานตำรวจ ศุลกากร เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือบุคคลอื่นที่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่

³ ในมาตรา 1515 ให้ความหมายของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายว่า หมายถึง เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของรัฐบาล หรือบุคคลใดที่ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติหน้าที่ในนามรัฐบาลกลาง รวมถึงบุคคลที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือตรวจสอบ สอบสวน หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดต่าง ๆ

ของรัฐ ในมาตรา 433-6 ใช้คำว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีตำแหน่งในการบังคับใช้กฎหมาย (his office for the enforce of law) ส่วนในมาตรา 434-8 รวมถึง เจ้าหน้าที่ของศาล อนุญาตโตตุลาการ ล่าม ผู้เชี่ยวชาญ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยแล้วเห็นว่า บุคคลที่กฎหมายฝรั่งเศสให้ความคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ระบุไว้กว้างกว่ากฎหมายไทย เพราะตามบทบัญญัติดังกล่าวนั้นไม่ว่าจะเป็นคำว่า เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย (A legal professional officer) บุคคลอื่นที่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของศาล รวมถึงอนุญาตโตตุลาการ ล่าม และผู้เชี่ยวชาญด้วย ต่างก็ได้รับความคุ้มครองทั้งสิ้น ดังนั้นจึงครอบคลุมคำว่าเจ้าหน้าที่งานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตามอนุสัญญา ฯ

ตารางเปรียบเทียบการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา ฯ

กฎหมายไทย	อนุสัญญา ฯ	สหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส
คุ้มครอง ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวน เจ้าหน้าที่เรือนจำ พนักงานตำรวจ และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายพิเศษที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมถึง เช่น พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	คุ้มครองเจ้าหน้าที่ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในงานยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างในศาล องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐด้วย	คุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของศาล และ “เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง” คณะกรรมการที่ตั้งโดยสภาองเกรส เจ้าหน้าที่สอบสวนคดีอาญา เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย	คุ้มครอง ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ลูกขุน ทนายความ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย ศาลการเจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือบุคคลอื่นที่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีตำแหน่งในการบังคับใช้กฎหมาย (his office for the enforce of law) เจ้าหน้าที่ของศาล อนุญาตโตตุลาการ ล่าม ผู้เชี่ยวชาญ

4.4 การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่น

ในการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการมีหลายจำพวก ซึ่งบางพวกก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายภายในของแต่ละรัฐอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามผู้กระทำความผิดดังกล่าวแต่ยังไม่ได้รับความคุ้มครอง ดังนั้นตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 จึงได้บัญญัติให้อำนาจของรัฐภาคีคุ้มครองเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นได้ ถ้อยคำที่ว่า “ไม่มีข้อความใดในอนุวรรคนี้ที่ทำให้เสื่อมสิทธิของรัฐภาคีที่จะมีกฎหมายคุ้มครองเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐ” หมายความว่า นอกจากอนุสัญญา ฯ จะมุ่งคุ้มครองเจ้าหน้าที่งานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึงอันได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวน ผู้พิพากษา อัยการ พนักงานเรือนจำ และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตามที่กฎหมายอาญาหรือกฎหมายพิเศษได้ให้อำนาจไว้ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและมีความสัมพันธ์กับการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดโดยตรงแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าอนุสัญญา ฯ ยังเปิดโอกาสให้รัฐภาคีสามารถขยายความคุ้มครองไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่นอีก 2 ประเภท คือ

- 1) เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนสนับสนุนในงานยุติธรรมหรือการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดที่เป็นองค์การอาชญากรรม เช่น เจ้าหน้าที่ด้านธุรการหรือลูกจ้างของศาล แม้จะถือว่าเป็นการกระทำต่อศาลและลงโทษละเมิดอำนาจศาลได้ก็ตาม
- 2) เจ้าพนักงานที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปราบปรามองค์การอาชญากรรม ซึ่งในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเขามีโอกาสที่จะถูกขัดขวางหรือข่มขู่ด้วย เช่น เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 หรือพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่า สหรัฐอเมริกามีการบัญญัติถึงความหมายของเจ้าหน้าที่ในงานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตามอนุสัญญา ฯ ด้วยเช่นกันใน โดยใช้คำว่า “เจ้าหน้าที่ของศาล” และ “เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง” เมื่อพิจารณาถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าวแล้วพบว่า คำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง” นั้น ก็ครอบคลุมไปทั้งหมดตามอนุสัญญา ฯ แล้ว เพราะไม่ว่าจะเป็น “เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมถึง หรือเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐก็รวมอยู่ในความจำกัดความของคำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง” ทั้งสิ้น เพราะเป็นบทบัญญัติที่สามารถใช้บังคับได้ทั่วไป ส่วนในกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสก็มีบัญญัติไว้เช่นกันในมาตรา 433-3 ซึ่งคุ้มครองถึงลูกขุน ทนายความ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย ศาลการ หรือบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่นในกระบวนการยุติธรรมนอกเหนือจากเจ้าหน้าที่งานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้

กฎหมายตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 อีกทั้งในมาตรา 433-3 นี้ ยังคุ้มครองรวมไปถึงบุคคลที่เป็นนาย ความด้วยซึ่งเป็นการคุ้มครองเอกชนผู้ที่มีภาระหน้าที่ในการเสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเข้าสู่ กระบวนการยุติธรรมจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมเลย นอกจากนี้ นั้นมาตรา 434-8 ยังคุ้มครองรวมไปถึง เจ้าหน้าที่ของศาล ล่าม ผู้เชี่ยวชาญด้วย

เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับสหรัฐอเมริกาและกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสแล้วพบว่าในสหรัฐอเมริกาและกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสมีการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมหรือกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย สอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ แล้ว ส่วนในกฎหมายของประเทศไทยยังคงคุ้มครองเพียงแค่ว่าผู้ที่เป็นเจ้าพนักงานหรือที่ถือว่าเป็นเจ้า พนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่น ๆ ที่มีส่วน สนับสนุนหรือทำงานด้านธุรการในหน่วยงานหรือองค์กรในกระบวนการยุติธรรมด้วย

4.5 กรณีเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมแต่ไม่เข้าข่ายในอนุสัญญา ฯ

ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 บัญญัติขึ้นเพื่อเป็น มาตรฐานขั้นต่ำเพื่อให้ทุกประเทศที่ร่วมลงนามนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายในก่อนที่จะให้ สัตยาบันแก่อนุสัญญา ฯ และพิธีสารทั้งสามฉบับได้ ซึ่งบทบัญญัติที่มีอยู่ในแต่ละประเทศอาจจะมี ความผิดเกี่ยวกับเรื่องนี้บัญญัติไว้ไม่เหมือนกัน บางประเทศมีบัญญัติไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือบางประเทศอาจจะไม่มีการบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศฝรั่งเศส และประเทศไทย อาจต้องอาศัยกฎหมายบทบัญญัติใกล้เคียงมาปรับใช้แทน แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่า จะเป็นกฎหมายของสหรัฐอเมริกาหรือกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสก็ล้วนมีบทบัญญัติที่น่าสนใจที่ เกี่ยวข้องกับความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมแต่อยู่นอกกรอบของอนุสัญญา ฯ ซึ่งสมควรที่ จะนำมาเป็นแนวทางปรับใช้เพื่อความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยได้ เช่น

1. มาตรา 1506 เป็นความผิดเมื่อมีการเอาไป ลักพาไป เปลี่ยนแปลง ปลอม หรือหลีก เลี่ยงด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งบันทึก หมาย กระบวนการ หรือกระบวนการพิจารณาคดี หรือกระทำด้วยวิธีการ ดังกล่าวให้มีผลเป็นการกลับคำพิพากษา ทำให้คำพิพากษาเป็นโมฆะ หรือทำให้ไม่มีผลบังคับใช้ ต้องระวางโทษ และในวรรคสองบัญญัติให้เป็นความผิดกรณี บุคคลโดยยอมรับ หรือจัดให้มีการยอมรับ การให้หลักประกัน การประกันตัว หรือคำตัดสิน ในชื่อของบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ตัวของผู้นั้น

ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมของสหรัฐ อเมริกาซึ่งบัญญัติขึ้นมาเพื่อเอาผิดกับบุคคลที่เอาไปหรือเปลี่ยนแปลง บันทึกหรือกระบวนการ และการยอมรับผิดแทนบุคคลอื่น ซึ่งการยอมรับผิดในชื่อของบุคคลอื่นนี้ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 7-8/2543

วินิจฉัยว่า แม้การเปลี่ยนตัวผู้ต้องหาจะได้กระทำสอบสวนก่อนการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล แต่ผู้ถูกกล่าวข่มขู่เข้าใจคืออยู่แล้วว่ในที่สุดจะต้องมีการดำเนินคดีในศาลเป็นการต่อเนื่องกันไป การเปลี่ยนตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาโดยมิชอบเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงไม่ต้องถูกลงโทษทำให้กระบวนการพิจารณาในศาลไม่อาจดำเนินไปโดยเที่ยงธรรมได้ มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตาม ปวิพ.มาตรา 31 (1) ประกอบกับปวิอ. มาตรา 15 ซึ่งเหตุผลในคำพิพากษาศาลฎีกานี้มีความสอดคล้องกับมาตรา 1506 ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา จึงสามารถปรับใช้ได้ง่ายกว่ากฎหมายของไทย

2. มาตรา 1507 บุคคลใดเจตนาแทรกแซงด้วย การขัดขวาง การประวิงกระบวนการยุติธรรม หรือโดยเจตนาที่จะทำให้เกิดอิทธิพลต่อผู้พิพากษา ลูกขุน พยาน หรือเจ้าพนักงานของศาลในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการขัดขวางไม่ให้เข้าทำงาน หรือการเดินประท้วงในหรือใกล้อาคารทำการของศาลสหรัฐอเมริกา หรือในหรือใกล้อาคาร หรือที่อยู่อาศัยของผู้พิพากษา ลูกขุน พยาน หรือเจ้าหน้าที่ศาลครอบครองหรือใช้อยู่ หรือด้วยเจตนาเช่นนั้น ใช้ดนตรี หรือการทำให้เกิดเสียง หรืออาศัยการเดินทางขบวนอื่นในหรือใกล้อาคารหรือที่อยู่อาศัยดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่อย่างไรก็ตามมาตรานี้ไม่ห้ามหรือขัดขวางการใช้อำนาจของศาลในการลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล

มาตรานี้เป็นการบัญญัติให้เป็นความผิดสำหรับการขัดขวาง หรือการเดินขบวนประท้วงไม่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเข้าทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ จึงได้บัญญัติให้มีการลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดในกรณีนี้

3. มาตรา 1513 ผู้ใดฆ่า หรือพยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน หรือการข่มขู่ว่าจะกระทำการดังกล่าวเช่นนั้น โดยมีเจตนาเพื่อเป็นการแก้แค้นตอบโต้บุคคลใด ๆ ก็ตามสำหรับ การมาศาลของพยาน หรือคู่ความ ในการพิจารณาคดี หรือการเบิกความใด ๆ หรือบันทึก เอกสาร หรือวัตถุอย่างอื่น ที่พยานดังกล่าวเป็นผู้ทำให้เกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณา หรือเพื่อเป็นการแก้แค้นตอบโต้บุคคลใด ๆ ก็ตาม สำหรับการมาให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement officer) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือการกระทำที่อาจเป็นความผิดต่อรัฐบาลกลาง หรือการละเมิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ การพักโทษ หรือปล่อยตัวในระหว่างพิจารณาคดีของศาล แต่ถ้าหากการกระทำเพื่อแก้แค้นตอบโต้เช่นนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการมาปรากฏตัวหรือมาเบิกความในคดีอาญา โทษจำคุกสูงสุดที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดภายใต้มาตรานี้จะต้องสูงกว่าบทบัญญัติตามกฎหมายหรือต้องเป็นโทษสูงสุดที่ต้องได้รับสำหรับความผิดที่ถูกกล่าวหาในคดีดังกล่าวนั้น

เป็นการบัญญัติให้เป็นความผิดสำหรับบุคคลที่กระทำการแก้แค้นตอบโต้ พยาน ผู้เสียหาย หรือผู้ให้ข้อมูล ซึ่งตามกฎหมายไทยในเรื่องนี้ยังไม่มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจง อย่่างไรก็

ตามบทบัญญัติที่ใกล้เคียงที่พอจะนำมาปรับใช้ก็ได้แก่ มาตรา 289 (2) ความผิดฐานฆ่าเจ้าพนักงาน เพราะกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่ได้จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่ และมาตรา 296 กับมาตรา 298 เป็นความผิดกรณีทำร้ายเจ้าพนักงานเพราะกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่ได้จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่ ซึ่งบทบัญญัตินี้สามารถปรับใช้บังคับเทียบเคียงได้ แต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก มาตราดังกล่าวนี้มุ่งคุ้มครองเฉพาะเมื่อมีการกระทำแก่คนตอบโต้ต่อตัวเจ้าพนักงานคนนั้น ๆ เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงการกระทำแก่คนตอบโต้เจ้าหน้าที่คนดังกล่าวโดยกระทำต่อเจ้าหน้าที่คนอื่นในองค์กรนั้นๆ ด้วย และประการที่สอง มาตราดังกล่าวนี้ไม่คุ้มครองถึงการแก้คนตอบโต้ ผู้เสียหาย พยาน หรือผู้มาให้ข้อมูลด้วย จึงต่างจากมาตรา 1513 ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา

4. มาตรา 434-4 บัญญัติให้เป็นความผิดสำหรับผู้กระทำการใด ๆ เพื่อขัดขวางการค้นพบข้อเท็จจริง โดยการปรับเปลี่ยนสถานที่เกิดการกระทำผิด ไม่ว่าจะกระทำโดยการเปลี่ยนแปลง การทำให้เป็นเท็จ ลบล้างข้อความ แห่งเบาะแสหรือพยานหลักฐาน หรือโดยการเอาไป เคลื่อนย้าย หรือกำจัดสิ่งของที่ได้รับมา นอกจากนั้นยัง เอาจุดกับการ ทำลาย เอาไปเสีย ปิดบัง หรือเปลี่ยนแปลง เอกสารส่วนตัว หรือเอกสารราชการ หรือสิ่งของที่นำจะทำให้ง่ายต่อการค้นพบการกระทำ ความผิด การค้นหาพยานหลักฐาน หรือการพิพากษาลงโทษ คู่ความฝ่ายที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำ ความผิด

5. มาตรา 434-5 บัญญัติให้เป็นความผิดเมื่อได้มีการขู่เข็ญ หรือการข่มขู่ใด ๆ ที่กระทำต่อบุคคลใด ๆ ด้วยความตั้งใจที่จะชักจูงผู้เสียหายของการกระทำผิดไม่ให้ไปร้องทุกข์ หรือเพื่อให้ถอนคำร้องทุกข์

กฎหมายฝรั่งเศสในมาตรานี้ เป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการกีดกันผู้เสียหายเพื่อไม่ให้ไปร้องทุกข์หรือเพื่อให้ถอนคำร้องทุกข์ ด้วยการกระทำโดยการขู่เข็ญ หรือการข่มขู่อย่างใด ๆ ต่อบุคคลใด ๆ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นการกระทำต่อตัวผู้เสียหายเอง อาจจะทำต่อ ญาติ พี่น้อง คู่สมรส หรือผู้ใดก็ได้ที่มีอิทธิพลต่อผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายไม่ไปร้องทุกข์ หรือถอนคำร้องทุกข์

6. มาตรา 433-11 เป็นความผิดเมื่อบุคคลใดโดยรู้อยู่แล้วว่ามีพยานหลักฐานที่จะแสดงว่าบุคคลที่ถูกฝากขัง หรือจำคุกชั่วคราวนั้น เป็นผู้บริสุทธิ์ เจตนาที่จะไม่นำเสนอพยานหลักฐานนั้น ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

บทบัญญัติมาตรานี้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยบังคับให้บุคคลใดก็ตามที่รู้ว่ามีพยานหลักฐานที่สามารถนำมาแสดงให้เห็นได้ว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ที่ถูกฝากขังนั้นไม่เป็นความผิด เนื่องจากการดำเนินคดีในปัจจุบันทางปฏิบัติผู้

เสียหายหรือทนายความของผู้เสียหายมักจะปกปิดพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์อันน่าจะไม่ต้องถูกตั้งเสียทีเดียว เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 พยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ ก็เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความทั้งหมดทุกฝ่ายร่วมกันแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อที่จะให้ทราบถึงการกระทำของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่

7. มาตรา 434-16 เป็นความผิดกรณีที่ได้กระทำการพิมพ์เผยแพร่ซึ่งของสิ่งใดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาอย่างเป็นทางการ เพื่อกระตุ้นให้มีผลถึงคำให้การของพยาน หรือการตัดสินใจของผู้พิพากษา หรือกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

การกระทำความผิดตามมาตรานี้มีเจตนาเพื่อทำให้เกิดอิทธิพล หรือเพื่อกระตุ้นให้มีผลถึงคำตัดสินของผู้พิพากษา หรือคำให้การของผู้เสียหาย และพยาน อันเป็นการขึ้นนำกระบวนการทางศาลหรือกระบวนการยุติธรรมโดยไม่ชอบ

8. การเพิ่มเติมโทษของการขัดขวางการขัดขวาง ซึ่งได้กระทำโดยกลุ่มบุคคลจะต้องระวางโทษจำคุก 1 ปี (มาตรา 433-7) และผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 433-8 ถ้าการขัดขวางนั้นได้กระทำลงโดยมีอาวุธ หรือได้กระทำการโดยกลุ่มบุคคลที่ได้ใช้อาวุธ

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติเพิ่มเติมโทษของความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมที่ได้กระทำลงโดยกลุ่มบุคคลหรือกระทำโดยมีอาวุธ เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 140 ซึ่งเอาผิดกับผู้ต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานโดยมีหรือใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป

4.6 ความเหมาะสมของกฎหมายเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในแต่ละประเทศ

4.1.1 ประเทศไทย

ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะดังที่ปรากฏในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 แต่ในประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายพิเศษอื่น เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯลฯ มีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานนี้จึงต้องอาศัยฐานความผิดตามกฎหมายต่าง ๆ นี้มาบังคับใช้แทน เช่น กระทำโดยการ ใช้อาวุธ ให้อื่นไปทำร้ายผู้เสียหายหรือพยาน เพื่อไม่ให้ไปปรากฏตัวต่อศาลก็จะต้องนำบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวมาใช้ประกอบกับมาตรา 84 เรื่องการทำให้กระทำความผิดมาบังคับใช้แทน นอกจากนั้นการกระทำความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมซึ่งอยู่นอกเหนืออนุสัญญา ฯ แต่มีอยู่ในกฎหมายของต่าง

ประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา มาตรา 1513 การแค่นโต้ตอบผู้เสียหายหรือพยานเนื่องจากได้มาเบิกความในกระบวนการพิจารณาคดีก็นำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมาปรับใช้ ผู้เขียนเห็นว่าการนี้ดังกล่าวนี้เป็นการใช้ฐานความผิดที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาปรับใช้จึงไม่น่าจะถูกต้องตามเจตนาในการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา เพราะว่าการจะลงโทษบุคคลใดเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น จะต้องมีความผิดเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ หากการกระทำดังกล่าวไม่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้แล้วผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด และจะนำเอากฎหมายใกล้เคียงอย่างยั้งดังเช่นในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้แทนก็ไม่ได้ เพราะเมื่อไม่กำหนดไว้ดังกล่าวแล้วก็ย่อมหมายถึงว่ากฎหมายไม่ประสงค์จะลงโทษบุคคลดังกล่าว เพราะการกระทำนั้น ๆ และเจตนารมณ์ของความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อเอาผิดกับผู้ที่ทำให้การยุ่งเหยิงกับผู้เสียหาย พยาน หรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อื่นเป็นการคุ้มครองบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเพราะถือเป็นบุคคลสำคัญ จึงได้บัญญัติความผิดฐานนี้ขึ้นมาเป็นพิเศษอีกฐานความผิดหนึ่ง ซึ่งสามารถให้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยไม่ต้องอาศัยฐานความผิดอื่นมาปรับใช้บังคับแทน

กรณีที่จะเกิดปัญหาที่ว่า ความผิดฐานนี้จะเป็นการบัญญัติขึ้นมาซ้ำซ้อนกับความผิดฐานอื่นในประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่นั้น ประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดให้ตรงตามฐานความผิดนั้นไม่เป็นการลงโทษที่ซ้ำซ้อนกับความผิดฐานอื่น เพราะแม้ว่าการกระทำที่กระทำลงในครั้งหนึ่งสามารถลงโทษได้ในหลายฐานความผิดแต่การลงโทษฐานความผิดที่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ย่อมก่อให้เกิดความยุติธรรมกับผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิดมากกว่า ตัวอย่างเช่น การกำหนดความผิดฐานชิงทรัพย์ที่สามารถลงโทษฐานลักทรัพย์และความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้อยู่แล้ว แต่กลับบัญญัติความผิดฐานชิงทรัพย์ขึ้นมาอีกฐานหนึ่งนั้น ก็เนื่องจากการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์มีองค์ประกอบและมีวิธีในการกระทำที่มากกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดา กล่าวคือ มีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อต้องการเอาทรัพย์นั้นไปโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะทำการประทุษร้าย ซึ่งหากรัฐได้ลงโทษผู้กระทำความผิดในฐานชิงทรัพย์แล้ว ย่อมถือได้ว่าสอดคล้องกับพฤติการณ์ที่จำเลยได้กระทำลงไป หรือในกรณีที่การกระทำครั้งเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทและลงโทษบทหนักตามมาตรา 90 นั้น แสดงให้เห็นว่าในกฎหมายไทยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำในครั้งหนึ่ง ๆ นั้น จะมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดจำนวนกี่ฐานความผิด หากไม่เป็นการต่างกรรมต่างวาระตามมาตรา 91 แล้ว ย่อมต้องลงโทษบทที่หนักที่สุดตามมาตรา 90 ได้เสมอ

4.1.2 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาแม้จะเป็นประเทศที่มีกฎหมายในระบบ Common Law แต่ก็ยังเป็นประเทศที่มีการพัฒนากฎหมายอยู่ในระดับแนวหน้า ซึ่งปัจจุบันก็ได้มีการตรากฎหมายออกมาเป็น

ลายลักษณ์อักษรหลายฉบับด้วยกัน ใน U.S.Code ซึ่งเป็นประมวลบทบัญญัติแห่งสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติเรื่องการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมไว้ใน Title 18 Chapter 73 Obstruction of justice ตั้งแต่มาตรา 1501 ถึง 1518 มีบทบัญญัติลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมอย่างกว้างขวาง เช่น มาตรา 1512 ห้ามการใช้กำลัง ช่มชู้ หรือทำให้กลัว หรือชักจูงใจโดยทุจริตเพื่อกีดกันมิให้บุคคลใดเข้าร่วมในการพิจารณาคดี หรือให้ถ้อยคำ ในระยะแรกรัฐสภาได้บัญญัติให้มีขึ้นเพื่อที่จะจัดการกับบรรดาคดีที่ค้างอยู่ในการดำเนินคดีให้เสร็จลุล่วงไป จึงได้บัญญัติห้ามการกระทำที่เป็นการชักจูง ช่มชู้ หรือขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความสงบ (Peace officer) และให้นำแนวความคิดของกฎหมายคอมมอนลอว์ในเรื่องการขัดขวางกระบวนการพิจารณาของฝ่ายตุลาการไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารด้วย และรวมถึงใช้กับงานบริหารที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามปกติด้วย⁴ ดังนั้น กฎหมายของสหรัฐอเมริกาถ้าพิจารณาในภาพโดยรวมแล้วเห็นว่าบทบัญญัติในลักษณะ 18 ดังกล่าวมีความสอดคล้องและครอบคลุมกับอนุสัญญาฯ ข้อ 23 (ก) และ(ข) ในทุกประเด็น นอกจากนั้นยังบัญญัติให้มีการคุ้มครองที่กว้างกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ อีกด้วย ดังเช่นกรณี การขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ตามมาตรา 1502 หรือการกระทำโดยแก้แค้นตอบโต้ผู้เสียหาย หรือพยานเนื่องจากการมาศาลของบุคคลดังกล่าว ตามมาตรา 1513

4.1.3 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) และไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมบัญญัติไว้โดยเฉพาะเช่นเดียวกับประเทศไทย แม้ว่าประเทศฝรั่งเศสมีการพัฒนากฎหมายที่เป็นระบบและหลายมาตราในกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสครอบคลุมความผิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมตามอนุสัญญาฯ ข้อ 23 โดยบัญญัติไว้ใน Tire 3 Chapitre 2 และ 4 แต่ก็ยังมีฐานความผิดบางฐานที่ประเทศไทยไม่มีและเป็นกรณีที่อยู่นอกเหนืออนุสัญญาฯ ด้วย เช่น ความผิดกรณีช่มชู้ผู้เสียหายเพื่อไม่ให้ไปร้องทุกข์ (มาตรา 434-5) ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลียงความรับผิดชอบทั้งในทางแพ่งและทางอาญา (มาตรา 434-10) ความผิดเกี่ยวกับการจัดพิมพ์เผยแพร่ข้อสังเกตก่อนศาลมีคำพิพากษาเพื่อกีดกันให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินของผู้พิพากษา (มาตรา 434-16) การทำลายความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการ (มาตรา 434-25) ความผิดเกี่ยวกับการแหกที่คุมขัง (มาตรา 434-27) ซึ่งหากพิจารณาโดยรวมแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศฝรั่งเศสมีความผิดที่เกี่ยวข้องกับการขัดขวางกระบวนการยุติ

⁴ Sanford H Kadish Encyclopedia of Crime and Justice vol 3 (New York: The Free Press.,1983) p 1091.

ธรรมไว้หลายฐานความผิด และการบัญญัติกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสในแต่ละมาตรานั้นค่อนข้างมีความละเอียด จึงทำให้ครอบคลุมอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 มากกว่ากฎหมายของประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย